

Inspiration til etablering af læringsmiljøer for medarbejdere

Varde Kommune 2013

Dok. nr. 181170-13

Dette dokument har til formål at give inspiration og sætte pejlemærker for det lokale arbejde i Varde Kommunes skoler, i forbindelse med etablering af læringsmiljøer for medarbejdere. Dokumentet er udarbejdet i efteråret 2013 i arbejdsgruppen "Læringsmiljøer for medarbejdere", i samarbejde med HR og Indkøb i Varde Kommune, og med inspiration fra Bascons materiale om indretning af arbejdspladser til undervisere¹. Hensigten er i høj grad at understøtte lokale dialoger om etablering og indretning af gode læringsmiljøer for medarbejdere, og i dokumentet findes en række anbefalinger i forhold til lokale processer samt henvisninger til relevant lovgivning.

Det skal være et vigtigt budskab i den fremadrettede proces, at holde for øje at etableringen af nye arbejdspladser ikke er en målsætning i sig selv. Gode fysiske rammer er afgørende for at kunne levere undervisning af høj kvalitet, og etableringen af læringsmiljøer for medarbejdere er således et middel der har til formål at give et fagligt løft til skolen, så alle elever lærer mere. Det er en målsætning at fastholde og videreudvikle et godt arbejdsmiljø som en forudsætning for gode læringsmiljøer - et arbejdsmiljø der er karakteriseret ved høj trivsel, inddragende processer, dialog og gennemsigtighed på alle niveauer.

Den lokale proces omkring etablering af læringsmiljøer

I vedlagte inspirationsmateriale fra Bascon, udarbejdet i samarbejde med Danmarks Lærerforening, Grundskolernes Lærerforening, Frie Skolers Lærerforening, Handelsskolernes Lærerforening, Uddannelsesforbundet og BUPL findes:

- **En procesguide** med 8 trin, der giver råd til hvordan man praktisk kan gribe det an, når der skal etableres nye arbejdspladser og læringsmiljøer.
- **6 indretningsprincipper**, der tager udgangspunkt i de arbejdssituationer der almindeligvis, er behov for på en skole. Principperne inspirerer til at se bredt på indretning af arbejdspladser og sætter fokus på hvilke arbejdsfunktioner, der er behov for at indrette efter, så det matcher fremtidens fokus på videndeling og teamsamarbejde.
- **Konkrete eksempler** på indretning.
- **Lovkrav** for arbejdspladser og relevant arbejdsmiljølovgivning.

Det anbefales at den enkelte skole igangsætter en proces med udgangspunkt i denne vedlagte inspirationsguide - se procesguiden side 6 <http://bascon.dk/fileadmin/Nyheder/Filer/Inspirationsguide-web.pdf>

¹ <http://bascon.dk/fileadmin/Nyheder/Filer/Inspirationsguide-web.pdf>

Inspiration til lokale visioner og målsætninger

Med udgangspunkt i Folkeskolereformens målsætninger, og i sammenhæng med den enkelte skoles visioner og værdier, anbefales det at formulere lokale visioner og målsætninger for etablering af de nye læringsmiljøer for medarbejdere. Følgende eksempler kan give inspiration til dette arbejde:

- *Det er en vision, at indretningen af arbejdspladser understøtter varierede læringsaktiviteter.*
- *Det er en vision, at indretningen af læringsmiljøer for medarbejdere understøtter skolens kerneopgave.*
- *Det er en vision, at skabe et attraktivt læringsmiljø for medarbejderne, der understøtter et øget teamsamarbejde og øger arbejdsglæden.*
- *Det er en vision, at etablere fleksible lærerarbejdspladser.*
- *Det er en vision, at skabe et kreativt læringsmiljø, der understøtter sammenhængen mellem individuel forberedelse og teamsamarbejde.*
- *Det er en vision, at etablere læringsmiljøer der er understøttet af digitale løsninger.*
- *Det er en målsætning, at indrette et fysisk miljø der kan omorganiseres efter behov.*
- *Det er en målsætning, at flest mulige læringsmaterialer er tilgængelige digitalt.*
- *Det er en målsætning, at indretningen understøtter det tværfaglige samarbejde.*
- *Det er en målsætning, at skabe læringsmiljøer der giver gode muligheder for videndeling.*
- *Det er en målsætning, at udnytte de økonomiske ressourcer til læringsmiljøer optimalt.*
- *Det er en målsætning, at medarbejderne udtrykker tilfredshed med læringsmiljøernes indretning.*

Lovgivning og anbefalinger

Fysisk arbejdsmiljø handler om påvirkninger fra omgivelserne i form af for eksempelvis støj, kulde, varme, træk, lugte, luftkvalitet og belysning, og om at arbejde på så hensigtsmæssige måder som muligt, for at forebygge belastningsskader på kroppen. I inspirationskataloget fra Bascon findes et kapitel med henvisninger til lovgivning, bekendtgørelser og vejledninger i bygningsreglementet og der henvises til dette kapitel.

På nuværende tidspunkt findes der ingen krav i lovgivningen vedrørende lærerarbejdspladser. Arbejdstilsynet, der er myndigheden på området, tager derfor udgangspunkt i krav til kontorarbejdspladser. Se Bascons inspirationskatalog side 88-95.

Individuelle kontorarbejdspladser og miljøer til teamsamarbejde/mødeaktivitet

Som medarbejder skal man have tilbudt en fleksibel og indstillelig arbejdsplads. Der er ikke lovgivningsmæssige krav om, at den enkelte medarbejder skal have sin egen personlige arbejdsplads.

For at flere personer kan arbejde ved den samme arbejdsplads, er det et krav at arbejdspladsen er indstillelig – det vil sige et hæve-sænke bord og en stol, der kan indstilles. Det bør afklares på den enkelte skole, hvorvidt der er behov for oplysning om hvordan man sidder mest hensigtsmæssigt på en arbejdsplads og hvordan man indstiller bord og stol.

Det anbefales at man lokalt afdækker, hvor mange fleksible kontorarbejdspladser der er behov for og hvad der ellers er brug for til forberedelse, planlægning, informationssøgning, sparring, teamsamarbejde, mailsvar mv. Dette med stor opmærksomhed på balancen mellem ro til fordybelse i individuelt arbejde og rum til mødeaktivitet.

Inspiration til afdækning af behov – se Bascons katalog for yderligere inspiration

- Hvordan kan vi være kreative i den måde hvorpå vi udnytter vores kvadratmeter?
- Hvordan forestiller vi os at arbejdsdagen skal organiseres?
- Hvilke funktioner og arbejds måder skal vi have mulighed for i den nye organisering?
- Hvor kan vi sidde, når vi skal forberede os individuelt?
- Hvor kan vi mødes for faglig sparring?
- Hvor har vi mulighed for informationssøgning?
- Hvor holder vi pause?
- Hvor kan vi sidde, når vi holder møde og hvad skal der være til rådighed i lokalet?
- Hvordan skal områderne indrettes?
- Hvorfor denne indretning?
- Hvor mange stationære/bærbare pc'er/tablets har vi til rådighed?
- Hvornår og hvordan kan vi sidde med en bærbar pc?
- Hvordan er forholdene i forhold til lyd, lys, varme/kulde, ergonomi, ventilation, støj mv. ?
- Hvordan placerer vi arbejdspladserne mest hensigtsmæssigt i forhold til eleverne?
- Er det muligt at skabe arbejdspladser i undervisningslokaler/faglokaler?
- Hvad skal være i nærheden af arbejdsområderne og hvad må gerne ligge længere væk?
- Er det muligt at sammenlægge flere funktioner i et rum og dermed frigive plads andre steder?
- Er der ide i at indføre bookingsystem i lokaler der ikke anvendes hele dagen?

Indret til fleksibilitet

Der er mange individuelle ønsker til det optimale læringsmiljø og derfor er det en fordel at indrette miljøerne så fleksibelt som muligt. Det anbefales at indrette med opmærksomhed på, at der løbende drages erfaringer, som kan gavne arbejdsmiljøet. Jo højere grad af fleksibilitet i løsninger, jo bedre mulighed for at revidere, omorganisere og tænke nyt, hvis det opleves at løsninger ikke fungerer som forventet. Det kan være et godt udgangspunkt at forholde sig til minimumsbehovet: hvad er der som minimum behov for af arbejdspladser, der opfylder kravene til kontorarbejdspladser, og hvad er der som minimum behov for, i forhold til miljøer til teamsamarbejde eller arbejde ved bærbar pc mv.? Ved som udgangspunkt at indrette efter minimumsbehovet, er der mulighed for løbende at bygge videre på arbejdsmiljøerne, efterhånden som der dannes erfaringer med anvendelse i praksis, og dermed imødekomme de ønsker og behov der opstår i processen.

Digitale løsninger og muligheder

Digitale løsninger er et væsentligt aspekt i forbindelse med etablering af læringsmiljøer og fleksible arbejdspladser. Hold for øje at digitale løsninger skal medvirke til at højne fleksibiliteten, og at fleksibilitet er "indbygget" i mange digitale løsninger, men ikke i alle. Eksempelvis er indkøb af stationære pc'ere mindre fleksibelt end indkøb af bærbare pc'ere. Tablets øger fleksibiliteten yderligere, men har til gengæld begrænsninger på andre områder.

I forhold til arbejdspladsernes indretning, kan digitaliseringen give nye og anderledes muligheder. Analoge læremidler fordrer store mængder af fysisk opbevaringsplads og hyldemeter, ligesom videndeling af analoge læremidler ofte medfører et forholdsvis stort behov for opbevaringsplads, idet det ofte sker via kopiark og tilsvarende særlige kopirum. Digitale læremidler kræver ikke plads og giver samtidig større mulighed for let og hurtig videndeling, da de er tilgængelige for alle, uafhængigt af tid og sted.

Forsikringsmæssige retningslinjer

I tilfælde af at medarbejderne opbevarer personlige ejendele på skolen (egne bøger, materialer, digitale medier mv.) anbefales det at afklare de forsikringsmæssige retningslinjer herfor.

Arbejdspladsvurdering

Det anbefales at man efter 6 mdr. laver en APV, så der med afsæt i en kortlægning af hver enkelt medarbejders oplevelse af arbejdsmiljøet, løbende kan laves forbedringer i forhold til at opnå tilfredshed. Det er en løbende proces at sikre givtige rammer i nye arbejdsformer og APV sikrer mulighed for at følge op på de muligheder og udfordringer man ikke umiddelbart havde øje på fra start.

Tidsplan for indkøb af inventar

Der skal gennemføres et nyt udbud på indkøb af inventar til etableringen af læringsmiljøer på skolerne. Udbuddet gennemføres som en prækvalifikation og i slutningen af februar 2014 udvælges 5 leverandør, som kan byde på indretningen på hver enkelt skole. Hver skole udarbejder tegning/fotos over lokale(r) og område(r) der skal benyttes til arbejdsmiljøer, beskrivelse af hvad lokalet skal bruges til (antal pladser til forberedelse, hvileområde, teamsamarbejde), opstilling af det inventar skolen i forvejen har til rådighed som gerne skal indgå i den nye plan, herunder størrelse på møblerne og materiale, ønsker til de nye miljøer og det nye inventar (uden at være for specifik) og budget til indretningen.

Når de 5 leverandører er udvalgt modtager de alle skolers tegninger, planer og beskrivelser i forhold til ønsker og behov. Leverandørerne har nu mulighed for at komme med et bud på alle eller nogle skoler. I tilbuddet lægges der op til, at leverandørerne skal komme med kreative indretningsforslag og løsninger. Det der vedlægges fra de enkelte skoler må derfor helst ikke være for specifikt i indretningen, da det kan begrænse leverandørernes kreative udfoldelser. På den anden side må der heller ikke være for lidt beskrivelse, da leverandørerne har brug for et indtryk af skolens ønsker og rammer.

Herefter kan hver skole vælge den løsning fra de 5 leverandører, der passer den enkelte skole bedst. Dette sker ud fra nogle kriterier, der udarbejdes i arbejdsgruppen i starten af 2014.

Se desuden vedlagte tidsplan for udbudsperioden, dok. nr.163818-13.

Tilbud om lokalt inspirationsbesøg

I januar-marts 2014 er det muligt for hver enkelt skole at bede om et besøg fra arkitekt Ken Eriksen, Varde Kommune. Som arkitekt kan Ken Eriksen bidrage med alternative ideer/nytænkning og opmærksomhed på relevante delprocesser, samt medvirke til at udpege nogle af de områder, hvor mulighederne for indretning ikke er indlysende. Ønsker man et sådan besøg i januar-marts 2014 kontaktes Rikke Nielsen rikn@varde.dk for nærmere aftale, således at besøgene kan koordineres.

Spørgsmål kan rettes til Rikke Nielsen, rikn@varde.dk / 23849037
samt HR eller Indkøb, Varde Kommune.